

Broodkruidels van de tafel

3 juni 2018
Urk

- beschreven in twee evangelieën: Matteüs 15 en Marcus 7 >

Matteüs 15:21 - 15:29

21 En Jezus ging vandaar en trok zich terug tot in de delen van Tyrus en Sidon.

22 En neem waar: een **Kanaänitische** vrouw vanuit die grensgebieden, **kwam naar buiten** en riep zeggende: ontferm u over mij Heer, **zoon van David**, mijn dochter is kwalijk **gedemoniseerd**.

23 **Maar hij antwoordde haar geen woord. En zijn leerlingen vroegen hem en zeiden: zend haar weg want zij roept ons achterna.**

24 **Maar hij antwoordde en zei: ik ben niet afgevaardigd dan alleen tot de verloren schapen van het huis Israëls.**

25 Maar zij kwam en viel voor hem neer en zei: Heer help mij!

26 Maar hij antwoordde en zei: het is niet goed het brood van de kinderen te nemen en voor de hondjes te werpen.

27 Maar zij zei, ja Heer, want ook de hondjes eten van de kruimeltjes die van de tafel van hun heren vallen.

28 Toe antwoordde Jezus en zei tot haar: **o vrouw, groot is je geloof!** Laat jou geschieden wat je wil. En haar dochter werd **gezond gemaakt** vanaf dat uur.

Marcus 7:24 - 7:30

24 Hij nu stond op en ging vandaar weg tot in de grensgebieden van Tyrus. En hij toen hij **een woonhuis binnenging** wilde hij dat niemand zou weten en hij kon niet onopgemerkt blijven.

25 Maar meteen hoorde een vrouw omtrent hem en haar **dochtertje** had een **onreine geest** en zij kwam en viel neer aan zijn voeten.

26 De vrouw nu was een **Griekse, Syrofenicische** van afkomst en zij vroeg hem om de demon uit haar dochter te drijven.

27 En hij zei tot haar: **laat eerst de kinderen verzadigd worden**, want het is niet goed om het brood van de kinderen te nemen en voor de hondjes te werpen.

28 Maar zij antwoordde en zei tot hem: Heer, ook de hondjes eten onder de tafel van de kruimeltjes van de kleine kinderen.

29 En hij zei tegen haar: vanwege dit woord, ga heen, de **demon is uit jouw dochter uitgegaan**.

30 En zij ging weg naar haar huis en zij vond het **kleine kind, liggende op het ligbed** en de demon uitgegaan.

- beschreven in twee evangelieën: Matteüs 15 en Marcus 7 >
- in het direct voorafgaande (:1-20) de confrontatie met "dit volk" (15:8) dat spitsvondig was en druk doende met 'werken'...

Matteüs 15

²¹ En Jezus ging vandaar
en trok zich terug
tot in de delen van Tyrus en Sidon.

Gennesaret; 14:34 (Hebr. Kinereth)

ΚΑΙ	ΕΞΕΛΘΩΝ	ΕΚΕΙΘΕΝ	Ο	ΙΗΣΟΥΣ	ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ
en	uit-gaande	daar-vandaan	de	Jezus	-(hij)-trekt-zich-terug
En	ging	vandaar	_	Jezus	en trok Zich terug

Matteüs 15

²¹ En Jezus ging vandaar
en trok zich terug
tot in de delen van Tyrus en Sidon.

Marcus 7:24

Hij nu stond op en ging vandaar weg tot in de grensgebieden van Tyrus. En hij toen hij een woonhuis binnenging wilde hij dat niemand zou weten en hij kon niet onopgemerkt blijven.

KAI	ΕΞΕΛΘΩΝ	ΕΚΕΙΘΕΝ	Ο	ΙΗΣΟΥΣ	ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ
en	uit-gaande	daar-vandaan	de	Jezus	-(hij)-trekt-zich-terug
En	ging	vandaar	_	Jezus	en trok Zich terug

Matteüs 15

²¹ En Jezus ging vandaar
en trok zich terug
tot in de delen van Tyrus en Sidon.

zie kaart >

ΚΑΙ	ΕΞΕΛΘΩΝ	ΕΚΕΙΘΕΝ	Ο	ΙΗΣΟΥΣ	ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ
en	uit-gaande	daar-vandaan	de	Jezus	-(hij)-trekt-zich-terug
En	ging	vandaar	_	Jezus	en trok Zich terug

ΕΙΣ	ΤΑ	ΜΕΡΗ	ΤΥΡΟΥ	ΚΑΙ	ΣΙΔΩΝΟΣ
tot-in	de	delen	van-Tyrus	en	van-Sidon
naar	de	omgeving	van Tyrus	en	Sidon

Israel

in
New Testament
Times

1st Century A.D.

Introduction

10 Miles

MEDITERRANEAN SEA

PROVINCE OF SYRIA

TETRARCHY OF PHILIP

TETRARCHY OF HEROD AN
DECAPOLIS

GALILEE

SAMARIA

Matteüs 15

21 En Jezus ging vandaar
en trok zich terug
tot in de delen van Tyrus en Sidon.

*de twee belangrijkste havenplaatsen in
Fenicië (Phoenicië);
in de dagen van David en Salomo het
centrum van een wereldmacht >
(koning Hiram; 1Kon.5:1 e.v.)*

KAI	EZEΛΘΩN	EKEIΘEN	O	IHCOYC	ANEXΩPHCEN
en	uit-gaande	daar-vandaan	de	Jezus	(hij)-trekt-zich-terug
En	ging	vandaar	_	Jezus	en trok Zich terug

EIC	TA	MEPH	TYPOY	KAI	CIDΩNOC
tot-in	de	delen	van-Tyrus	en	van-Sidon
naar	de	omgeving	van Tyrus	en	Sidon

Matteüs 15

²¹ En Jezus ging vandaar
en trok zich terug
tot in de delen van Tyrus en Sidon.

*eerder genoemd in Matteüs 11:21
Wee u, Chorazin, wee u, Betsaida!
Want indien in Tyrus en Sidon
die krachten waren geschied,
welke in u geschied zijn, reeds lang
zouden zij zich in zak en as bekeerd hebben.*

KAI	EZEΛΘΩN	EKEIΘEN	O	IHCOCYC	ANEXΩPHCEN
en	uit-gaande	daar-vandaan	de	Jezus	(hij)-trekt-zich-terug
En	ging	vandaar	_	Jezus	en trok Zich terug

EIC	TA	MEPH	TYPOY	KAI	CIDΩNOC
tot-in	de	delen	van-Tyrus	en	van-Sidon
naar	de	omgeving	van Tyrus	en	Sidon

Matteüs 15

²² En neem waar:
een Kanaänitische vrouw
vanuit die grensgebieden,
kwam naar buiten en riep zeggende...

- Kanaän was één van de vier zonen van Cham (Gen.10:6), vervloekt (Gen.9:25);
- en de vader van Sidon, zijn eerstgeborene (Gen.10:15);
- zijn gebied was aan Israël beloofd (Gen.17:8)

ΚΑΙ	ΙΔΟΥ	ΓΥΝΗ	ΧΑΝΑΝΑΙΑ	ΑΠΟ	ΤΩΝ	ΟΡΙΩΝ
en	neem-waar!	vrouw	Kanaänitische	van-af	de	grensgebieden
En	zie	een... ..vrouw	Kananese	uit	_	gebied

Matteüs 15

²² En neem waar:
een Kanaänitische vrouw
vanuit die grensgebieden,
kwam naar buiten en riep zeggende...

*Mar.7:26 over de identiteit van de vrouw:
De vrouw nu was een Griekse,
Syrofenicische van afkomst ...*

ΚΑΙ	ΙΔΟΥ	ΓΥΝΗ	ΧΑΝΑΝΑΙΑ	ΑΠΟ	ΤΩΝ	ΟΡΙΩΝ
en	neem-waar!	vrouw	Kanaänitische	van-af	de	grensgebieden
En	zie	een... ..vrouw	Kananese	uit	_	gebied

Matteüs 15

22 En neem waar:
een Kanaänitische vrouw
vanuit die grensgebieden,
kwam naar buiten en riep zeggende...

Marcus 7 uitgebreider over de aanleiding:
²⁴ ... En hij toen hij een woonhuis
binnenging wilde hij dat niemand zou
weten en hij kon [desondanks] niet
onopgemerkt blijven. ²⁵ Maar meteen
hoorde een vrouw omtrent hem...

ΕΚΕΙΝΩΝ	ΕΞΕΛΘΟΥΣΑ	ΕΚΡΑΖΕΝ	ΛΕΓΟΥΣΑ
die	↑naar-buiten-gaande	↑(zij)-schreeuwde	↑zeggende
dat	kwam	en riep	-

Matteüs 15

²² ... ontferm u over mij Heer, zoon van David,
mijn dochter is kwalijk gedemoniseerd.

*maar in die hoedanigheid had Jezus niets
met haar te maken...
als Zoon van David hoort hij bij Israël*

ΕΛΕΗCON	ΜΕ	ΚΥΡΙΕ	ΥΙΟΥ	ΔΑΥΙΔ
ontferm je-over !	mij	Heer !	Zoon	van-David
Heb medelijden	met mij	Here	Zoon	van David

Matteüs 15

22 ... ontferm u over mij Heer, zoon van David,
mijn dochter is kwalijk gedemoniseerd.

in Marcus 7:25 "dochtertje"

H	ΘΥΓΑΤΗΡ	ΜΟΥ	ΚΑΚΩΣ	ΔΑΙΜΟΝΙΖΕΤΑΙ
de	dochter	van-mij	op-kwalijke-wijze	(zij)-wordt-demonisch-gedreven~
_	dochter	mijn	deerlijk	is... ..bezeten

Matteüs 15

²² ... ontferm u over mij Heer, zoon van David,
mijn dochter is kwelijk gedemoniseerd.

in Marcus 7:25 "een onreine geest"

H	ΘΥΓΑΤΗΡ	ΜΟΥ	ΚΑΚΩΣ	ΔΑΙΜΟΝΙΖΕΤΑΙ
de	dochter	van-mij	op-kwalijke-wijze	(zij)-wordt-demonisch-gedreven~
_	dochter	mijn	deerlijk	is... ..bezeten

Matteüs 15

²³ Maar hij antwoordde haar geen woord.
En zijn leerlingen vroegen hem en zeiden:
zend haar weg want zij roept ons achterna.

niet omdat het zijn hart niet raakte...

O	ΔΕ	ΟΥΚ	ΑΠΕΚΡΙΘΗ	ΑΥΤΗ	ΛΟΓΟΝ
degene	echter	niet	hij-antwoordde	haar	woord
Hij	echter	geen	antwoordde	haar	woord

Matteüs 15

23 Maar hij antwoordde haar geen woord.
En zijn leerlingen vroegen hem en zeiden:
zend haar weg want zij roept ons achterna.

de discipelen willen dat Jezus haar zou geven wat zij vraagt (zie volgens vers) om niet langer lastig gevallen te worden

ΚΑΙ	ΠΡΟΕΛΘΟΝΤΕΣ	ΟΙ	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΑΥΤΟΥ	ΗΡΩΤΟΥΝ	ΑΥΤΟΝ	ΛΕΓΟΝΤΕΣ
en	↑naartoe-komende	de	leerlingen	van-hem	-(zij)-vroegen	hem	↑zeggende
en	kwamen bij Hem	_	discipelen	zijn	en vroegen	Hem	zeggende

ΑΠΟΛΥΣΟΝ	ΑΥΤΗΝ	ΟΤΙ	ΚΡΑΖΕΙ	ΟΠΙΣΘΕΝ	ΗΜΩΝ
↑zend-weg !	haar	dat	↑zij-schreeuwt	van-achteren	van-ons
Zend... ..weg	haar	want	zij roept	na	ons

Matteüs 15

²⁴ Maar hij antwoordde en zei:
ik ben niet afgevaardigd
dan alleen tot de verloren schapen
van het huis Israëls.

Romeinen 15

⁸ Want ik zeg, dat Christus
een dienaar van de besnijdenis is geworden,
voor de waarheid van God, om de beloften
van de vaders te bevestigen...

Ο	ΔΕ	ΑΠΟΚΡΙΘΕΙΣ	ΕΙΠΕΝ	ΟΥΚ	ΑΠΕΣΤΑΛΗΝ	ΕΙ
degene	echter	antwoordende	hij-zei	niet	ik-werd-afgevaardigd	indien
Hij	echter	antwoordde	en zeide	_	Ik ben... ..gezonden	^(1/2) slechts

ΜΗ	ΕΙΣ	ΤΑ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΤΑ	ΑΠΟΛΩΛΟΤΑ	ΟΙΚΟΥ	ΙΣΡΑΗΛ
toch-niet	tot-in	de	schapen	de	verloren-zijnde	van-huis	van-Israël
^(2/2)	tot	de	schapen	_	verloren	van het huis	Israëls

Matteüs 15

²⁴ Maar hij antwoordde en zei:
ik ben niet afgevaardigd
dan alleen tot de verloren schapen
van het huis Israëls.

zoals ook Jakobus, Johannes en Petrus
zich richten "tot de besnijdenis" (Gal.2:9)
met "het Evangelie van de besnijdenis"
(Gal.2:7)

Ο	ΔΕ	ΑΠΟΚΡΙΘΕΙΣ	ΕΙΠΕΝ	ΟΥΚ	ΑΠΕΣΤΑΛΗΝ	ΕΙ
degene	echter	antwoordende	hij-zei	niet	ik-werd-afgevaardigd	indien
Hij	echter	antwoordde	en zeide	_	Ik ben... ..gezonden	^(1/2) slechts

ΜΗ	ΕΙΣ	ΤΑ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΤΑ	ΑΠΟΛΩΛΟΤΑ	ΟΙΚΟΥ	ΙΣΡΑΗΛ
toch-niet	tot-in	de	schapen	de	verloren-zijnde	van-huis	van-Israël
^(2/2)	tot	de	schapen	_	verloren	van het huis	Israëls

Matteüs 15

²⁵ Maar zij kwam
en viel voor hem neer en zei:
Heer help mij!

*lett. naartoe-kroelen
zoals een hond voor z'n baas
(vergl. Openb.3:9)*

Η	ΔΕ	ΕΛΘΟΥΣΑ	ΠΡΟΣΕΚΥΝΕΙ	ΑΥΤΩ	ΛΕΓΟΥΣΑ
degene ^(v)	echter	komende	zij-aanbad	hem	zeggende
zij	Maar	kwam	en viel... ..neer	voor Hem	en zeide

ΚΥΡΙΕ	ΒΟΗΘΕΙ	ΜΟΙ
Heer!	help!	mij
Here	help	mij

Matteüs 15

²⁶ Maar hij antwoordde en zei:
het is niet goed
het brood van de kinderen te nemen
en voor de hondjes te werpen.

= het woord Gods bestemd
voor de kinderen Israëls >

O	ΔΕ	ΑΠΟΚΡΙΘΕΙΣ	ΕΙΠΕΝ	ΟΥΚ	ΕΣΤΙΝ	ΚΑΛΟΝ	ΛΑΒΕΙΝ
degene	echter	antwoordende	hij-zei	niet	het-is	ideaal	te-nemen
Hij	echter	antwoordde	en zeide	niet	Het is	goed	te nemen

ΤΟΝ	ΑΡΤΟΝ	ΤΩΝ	ΤΕΚΝΩΝ	ΚΑΙ	ΒΑΛΕΙΝ	ΤΟΙΣ	ΚΥΝΑΡΙΟΙΣ
het	brood	van-de	kinderen	en	te-werpen	voor-de	hondjes
het	brood	der	kinderen	en	het... ...voor te werpen	de	honden

unto him again; and, as he was wont, he taught them again. 2 ¶ And the Pharisees came to him, and asked him, Is it lawful for a man to put away his wife? 3 And he answered and said unto them, What did Moses command you? 4 And they said, Moses suffered to write a bill of divorcement, and to put her away. 5 And Jesus answered and said unto them, For the hardness of your heart he wrote you this precept. 6 But from the beginning of the creation God made them male and female. 7 ¶ For this cause shall a man leave his father and mother, and cleave to his wife: 8 And they twain shall be one flesh: so then they are no more twain, but one flesh. 9 What therefore God hath joined together, let not man put asunder. 10 And in the house his disciples asked him again of the same matter. 11 And he saith unto them, Whosoever shall put away his wife, and marry another, committeth adultery against her. 12 And if a woman shall put away her husband, and be married to another, she committeth adultery. 13 ¶ And they brought young children to him, that he should touch them: and his disciples rebuked those that brought them. 14 But when Jesus saw it, he was much displeased, and said unto them, Suffer the little children to come unto me, and forbid them not: for of such is the kingdom of God. 15 Verily I say unto you, Whosoever shall not receive the kingdom of God as a little child, he shall not enter therein. 16 And he took them up in

his arms, put his hands upon them, and blessed them. 17 ¶ And when he was gone forth into the way, there came one running, and kneeled to him, and asked him, Master, what shall I do that I may inherit eternal life? 18 And Jesus said unto him, Why callest thou me good? there is none good but one, that is, God. 19 Thou knowest the commandments, 'Do not commit adultery, Do not kill, Do not steal, Do not bear false witness, and mother. 20 And he answered and said unto him, Master, all these have I observed from my youth. 21 Then Jesus beholding him loved him, and said unto him, One thing thou lackest: go thy way, sell whatsoever thou hast, and give to the poor, and thou shalt have treasure in heaven; and follow me. 22 And he was sad at that saying, and went away grieving. 23 ¶ And Jesus looked round about, and saith unto his disciples, How hardly shall they that have riches enter into the kingdom of God! 24 And the disciples were astonished at his words. But Jesus answereth again, and saith unto them, Children, how hard is it for them that trust in riches to enter into the kingdom of God! 25 It is easier for a camel to go through the eye of a needle, than for a rich man to enter into the kingdom of God. 26 And they were astonished out of measure, saying among themselves, Who then can be saved? 27 And Jesus looking upon them saith, With men it is impossible, but not with God:

for with God all things are possible. 28 ¶ Then Peter began to say unto him, Lo, we have left all, and have followed thee. 29 And Jesus answered and said, Verily I say unto you, There is no man that hath left house, or brethren, or wife, or father, or mother, for my sake, and the gospel's, 30 But he shall receive an hundredfold now in this time, houses, and brethren, and sisters, and mothers, and children, and lands, with persecutions; and in the world to come eternal life. 31 But many that are first shall be last; and the last first. 32 ¶ And they were in the way going up to Jerusalem; and Jesus went before them; and they were amazed; and as they followed, they were afraid. And he took again to tell them what things should happen unto him, 33 Saying, Behold, we go up to Jerusalem; and the Son of man shall be delivered unto the chief priests, and unto the scribes; and they shall condemn him to death, and shall deliver him to the Gentiles: 34 And they shall mock him, and shall scourge him, and shall spit upon him, and shall kill him: and the third day he shall rise again. 35 ¶ And James and John, the sons of Zeb-ê-dêe, came unto him, saying, Master, we would that thou shouldest do for us whatsoever we shall desire. 36 And he said unto them, What would ye that I should do for you? 37 They said unto him, Grant unto us that we may sit, one on thy right hand, and the other on thy left hand, in thy glory. 38 But Jesus said unto them,

Ye know not what ye ask: can ye drink of the cup that I drink of? and be baptized with the baptism that I am baptized with? 39 And they said unto him, We can. And Jesus said unto them, Ye shall indeed drink of the cup that I drink of; and with the baptism that I am baptized withal shall ye be baptized: 40 But to sit on my right hand and on my left hand is not mine to give; but it shall be given to them for whom it is prepared. 41 And when the ten heard it, they began to be much displeased with James and John. 42 But Jesus called them to him, and saith unto them, Ye know that they which are accounted to rule over the Gentiles exercise lordship over them; and their great ones exercise authority upon them. 43 But so shall it not be among you: but whosoever will be great among you, shall be your minister: 44 And whosoever of you will be the chiefest, shall be servant of all. 45 For even the Son of man came not to be ministered unto, but to minister, and to give his life a ransom for many. 46 ¶ And they came to Jericho: and as he went out of Jericho with his disciples and a great number of people, blind Bartimeus, the son of Ti-mê-us, sat by the highway side begging. 47 And when he heard that it was Jesus of Nazareth, he began to cry out, and say, Jesus, thou Son of David, have mercy on me. 48 And many charged him that he should hold his peace: but he cried the more a great deal, Thou Son of David, have mercy on me. 49 And Jesus stood still, and commanded him to be called.

de rood gekleurde woorden (red letter bible) zijn niet gericht aan de natiën

Matteüs 15

26 Maar hij antwoordde en zei:
het is niet goed
het brood van de kinderen te nemen
en voor de hondjes te werpen.

*de puppies
aanduiding van de natiën
(Hebr. Kaleb)*

TON	ΑΡΤΟΝ	ΤΩΝ	ΤΕΚΝΩΝ	ΚΑΙ	ΒΑΛΕΙΝ	ΤΟΙΣ	ΚΥΝΑΡΙΟΙΣ
het	brood	van-de	kinderen	en	te-werpen	voor-de	hondjes
het	brood	der	kinderen	en	het... ...voor te werpen	de	honden

Matteüs 15

27 Maar zij zei, ja Heer,
want ook de hondjes eten
van de kruimeltjes die van de tafel
van hun heren vallen.

*ze bevestigt het woord van de Heer
en ze erkent als 'hondje' geen
aanspraak te kunnen maken*

Η	ΔΕ	ΕΙΠΕΝ	ΝΑΙ	ΚΥΡΙΕ	ΚΑΙ	ΓΑΡ	ΤΑ	ΚΥΝΑΡΙΑ	ΕΧΘΙΕΙ	ΑΠΟ	ΤΩΝ
degene ^(v)	echter	zij-zei	ja	Heer!	ook	want	de	hondjes	(het)-eet	van-af	de
zij	Maar	zeide	Zeker	Here	ook	immers	de	honden	eten	van	de

ΨΙΧΙΩΝ	ΤΩΝ	ΠΙΠΤΟΝΤΩΝ	ΑΠΟ	ΤΗΣ	ΤΡΑΠΕΖΗΣ	ΤΩΝ	ΚΥΡΙΩΝ	ΑΥΤΩΝ
kruimeltjes	de	↓vallende	van-af	de	tafel	van-de	heren	van-hen
kruimels	die	vallen	van	de	tafel	van	meesters	hun

Matteüs 15

28 Toen antwoordde Jezus en zei tot haar:
o vrouw, groot is je geloof!

*eerder gezegd van de Romeinse hoofdman
(8:10)*

*Israël verwachtte veel van 'werken' - wat
zij moesten doen (Mat.15:1-20!)
deze twee 'heidenen' verwachten alles
van wat de Heer vermag te doen! >*

ΤΟΤΕ	ΑΠΟΚΡΙΘΕΙΣ	Ο	ΙΗΣΟΥΣ	ΕΙΠΕΝ	ΑΥΤΗ
dán	antwoordende	de	Jezus	(hij)-zei	tot-haar
Toen	antwoordde	_	Jezus	en zeide	tot haar

Ω	ΓΥΝΑΙ	ΜΕΓΑΛΗ	ΣΟΥ	Η	ΠΙΣΤΙΣ
o!	vrouw!	groot	van-jou	het	geloof
Ο	vrouw	groot is	uw	_	geloof

Matteüs 15

28 ... Laat jou geschieden wat je wil.
En haar dochter werd gezond gemaakt
vanaf dat uur.

Marcus 7:30 vermeldt daarover:

*En zij ging weg naar haar huis en zij
vond het kleine kind, liggende op het
ligbed en de demon uitgegaan.*

ΓΕΝΗΘΗΤΩ	COI	ΩC	ΘΕΛΕΙC	ΚΑΙ
laat-het-geworden-worden!	voor-jou	zoals	!jij-wil	en
geschiede	u	gelijk	gij wenst	En

ΙΑΘΗ	Η	ΘΥΓΑΤΗΡ	ΑΥΤΗΣ	ΑΠΟ	ΤΗΣ	ΩΡΑC	ΕΚΕΙΝΗΣ
(zij)-werd-gezond-gemaakt	de	dochter	van-haar	van-af	het	uur	dat
was genezen	_	dochter	haar	van... ..af	_	ogenblik	dat

Romeinen 9

³⁰ Wat zullen wij dan uitspreken?

Dat natiën,

geen rechtvaardigheid najagend,
rechtvaardigheid grepen.

Rechtvaardigheid echter die vanuit geloof is.

³¹ Israël echter,

najagende een wet van rechtvaardigheid,
is tot in wet niet toe gekomen.

³² Vanwege wat?

Omdat het niet uitgaat van geloof,
maar als vanuit werken

stoten zij zich aan de steen des aanstoots.